

2010WMC96 bijlage

**Voortgangsrapportage programma
Wel Thuis!**

Periode augustus 2009 – september 2010

Voortgangsrapportage programma Wel Thuis!

Periode augustus 2009 – september 2010

Inleiding

Met het programma Wel Thuis! willen we als provincie Utrecht een impuls geven aan de ontwikkeling van voorzieningen die ouderen en mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen in hun eigen omgeving.

De doelstellingen van het programma Wel Thuis! zijn:

1. *Vergroten van het aantal en de variatie aan toegankelijke woningen met welzijn en zorg, met de mogelijkheid van 24-uurszorg.*
2. *Versterken van het samenspel tussen partijen op lokaal niveau.*

Deze doelstellingen leiden tot de volgende opgave:

Kwantitatief

- In 2012 zijn er in de provincie Utrecht ten opzichte van 2003 24.000 toegankelijke woningen met welzijn en zorg bijgekomen¹, waaronder minimaal 7200 zorgwoningen

Kwalitatief

- Vraag en aanbod op het terrein van wonen, welzijn en zorg zijn beter op elkaar afgestemd; er is voldoende variatie in woonvormen.
- Op lokaal niveau is een integrale aanpak op het gebied van wonen, welzijn en zorg gerealiseerd.
- De samenwerking tussen partners in het veld is verbeterd; er is sprake van een duidelijke regievoering door gemeenten.

In deze derde rapportage schetsen we de voortgang van het programma in de periode augustus 2009 tot en met september 2010 en kijken we vooruit naar de komende en laatste periode. In het eerste deel geven we weer wat de stand van zaken is met betrekking tot de toename van toegankelijke woningen met welzijn en zorg, waaronder zorgwoningen. Ook schetsen we de ontwikkelingen die daarbij een rol hebben gespeeld. In deel 2 gaan we in op de bijdrage die we vanuit het programma Wel Thuis! daaraan hebben geleverd. Het derde deel is tot slot gewijd aan de financiële verantwoording.

Deel 1: Voortgang programmadoelstelling

Maatschappelijke ontwikkelingen

De economische recessie die de voorgaande rapportageperiode kenmerkte, heeft ook z'n weerslag gehad op deze periode. Gemeenten moesten fors bezuinigen wat tot uiting kwam in de ontwikkeling van bouwplannen maar ook in de financiering van zorg- en welzijnsprojecten. Ook corporaties, die erop rekenden hun nieuwbouw en renovatie te kunnen bekostigen met de verkoop van woningen,

---

¹ Hierbij gaat het om gerealiseerde woningen en woningen die zich bevinden in een onomkeerbare fase van planvorming. Realisatie van deze laatste categorie wordt voorzien in 2014

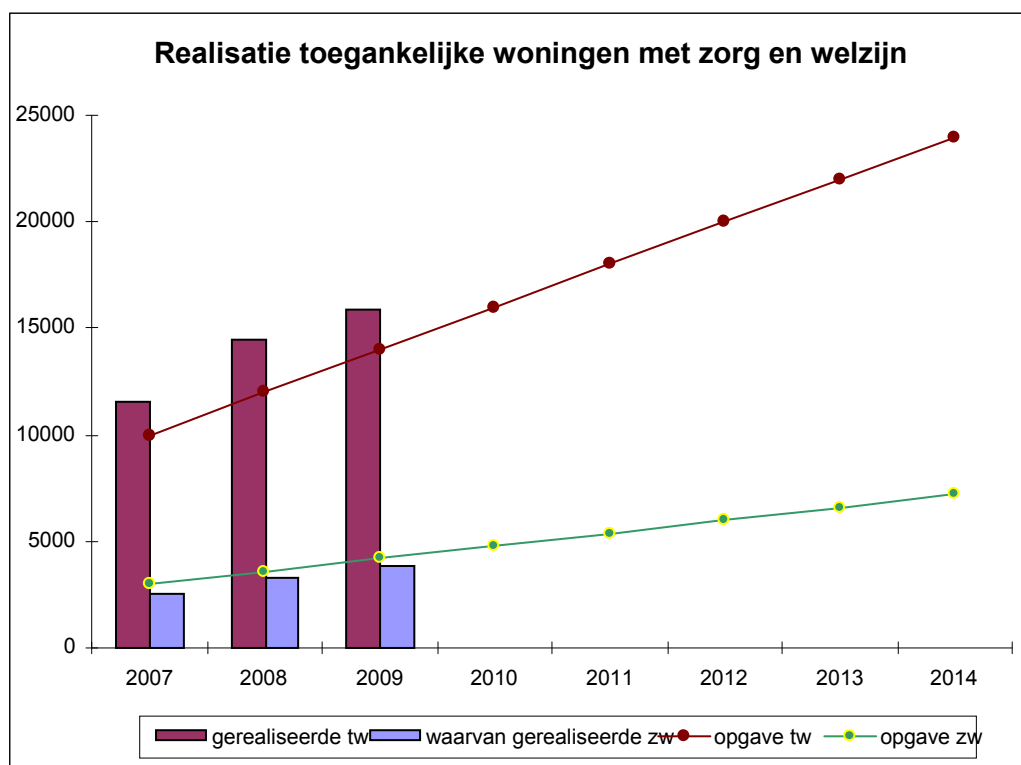
moesten hun plannen vaak aanpassen. Grote projecten als het ontwikkelen van levensloopbestendige wijken, die voorheen nog zorgden voor een forse toename van het aantal toegankelijke woningen met welzijn en zorg, kwamen moeilijker van de grond². Ook de onduidelijke situatie over de regelgeving en financiering in het zorgvastgoed, leidde tot stagnatie in de realisatie van wonen met zorg. Ten gevolge van al deze ontwikkelingen kwamen samenwerkingsverbanden onder druk te staan en ondervonden veel gemeenten problemen in de regiovoering. De collegewisselingen afgelopen voorjaar brachten nieuwe kansen maar soms ook vertraging en gewijzigde prioriteiten met zich mee.

Monitor Wel Thuis!

Hoewel deze ontwikkelingen de realisatie van voldoende toegankelijke woningen met welzijn en zorg onder druk zetten, zien we dat partijen de afgelopen periode er opnieuw in geslaagd zijn voortgang te boeken. Onderzoeksbureau Companen brengt jaarlijks de monitor Wel Thuis! uit waarin zij voor de provincie als geheel en voor alle gemeenten afzonderlijk per doelgroep de actuele vraag naar en het gerealiseerde aanbod van toegankelijke woningen met welzijn en zorg, waaronder zorgwoningen, in beeld brengt.

Uit de monitor Wel Thuis! 2009 blijkt dat het aantal toegankelijke woningen met welzijn en zorg in de periode januari t/m december 2009 is toegenomen met 1400 woningen, waaronder 600 zorgwoningen. Hiermee is de stand in 2009 opgelopen tot 15.900 toegankelijke woningen met zorg en welzijn, waaronder 3900 zorgwoningen. In 2008 waren dit respectievelijk 14.500 en 3300 woningen. Indien we deze cijfers afzetten tegen de toename die we jaarlijks zouden moeten realiseren om in 2014 de gewenste aantallen te bereiken, dan ontstaat het volgende beeld:

Tabel 1

² De afgelopen periode is de provincie betrokken geweest bij plannen voor de ontwikkeling van een levensloopbestendige wijk in Odijk-West en een wijk met oog voor toegankelijkheid in Eemnes-Zuid. Onlangs heeft de gemeente Eemnes besloten haar plannen te temporiseren en heeft de gemeente Bunnik aangegeven haar ambities op dit terrein te heroverwegen.

Zoals vermeld, hebben bovenstaande cijfers betrekking op een raming van de *feitelijk gerealiseerde* woningen. Woningen *in planvorming* zijn in de monitor niet meegerekend. De cijfers over het aantal geplande woningen zijn gebaseerd op schattingen van het programma Wel Thuis!.

Sinds de vorige rapportageperiode zijn met ondersteuning vanuit het programma Wel Thuis! (inclusief bij VWS ingediende en gehonoreerde aanvragen) plannen gemaakt voor 435 extra *zorgwoningen*. Het betreft zowel vervangings- als uitbreidingsplannen in kleinschalig beschermde woonvormen voor ouderen en andere doelgroepen als verstandelijke gehandicapten en autisten.

De planvorming van het aantal *toegankelijke woningen met zorg en welzijn* is de afgelopen periode daarentegen verder teruggelopen met 350, een trend die in de vorige rapportageperiode al was ingezet. Deze terugloop is ontstaan doordat het aantal nieuwe initiatieven kleiner is dan het aantal plannen dat gerealiseerd dan wel voortijdig beëindigd is.

Onderstaand schema toont de toename van het aantal woningen ten opzichte van de vorige rapportageperiode:

Tabel 2 Toename aantal woningen t.o.v. vorige rapportageperiode

	Toename gerealiseerde woningen t.o.v. vorige periode	Toename woningen in planvorming t.o.v. vorige periode
Toegankelijke woningen met welzijn en zorg	1400	-350
Toename zorgwoningen	600	435

Het totale aantal toegankelijke woningen met welzijn en zorg, waaronder zorgwoningen, bedraagt op dit moment:

Tabel 3: Aantallen woningen (gerealiseerd en in planvorming)³

	Gerealiseerd t/m 2009	In planvorming t/m september 2010	Totaal	Doelstelling 2012
Toegankelijke woningen met welzijn en zorg	15.900	8150	24.050	24.000
Waarvan Zorgwoningen	3900	4110	8010	7200

Conclusie:

- *In het licht van de recessie zijn de huidige cijfers over realisatie van woningen met welzijn en zorg en van zorgwoningen bemoedigend. Ondanks de afname van het aantal plannen voor toegankelijke woningen met welzijn en zorg in de afgelopen twee periodes, ligt de totale toename provinciebreed nog op schema. Op lokaal niveau zijn echter wel achterstanden waar te nemen.*
- *Het aantal gerealiseerde zorgwoningen blijft wel achter bij de normcijfers. Hoewel deze achterstand in 2009 niet verder is opgelopen, is extra aandacht noodzakelijk om verdere achteruitgang te voorkomen.*
- *Het aantal uitbreidingsplannen op het gebied van zorgwoningen is ondanks de crisis wel toegenomen. Gezien de recessie is de realisatie van deze plannen een punt van zorg.*

³ De telling van Companen bestrijkt een kalenderjaar, de telling van het aantal plannen door Wel Thuis! heeft betrekking op de periode van de voortgangsrapportage.

Speerpunten Wel Thuis!

Binnen het programma Wel Thuis! hebben we de afgelopen periode fors ingezet op:

- *Monitoren van gemeenten.* Door de inzet van accountmanagers en de monitor Wel Thuis! hebben we de lokale situatie per gemeente in beeld en zijn we in staat knelpunten op te sporen en in te spelen op nieuwe kansen (bijvoorbeeld nieuwbouwplannen).
- *Ondersteuning op basis van maatwerk.* Algemene stimuleringsregelingen hebben in toenemende mate plaats gemaakt voor specifieke ondersteuningsbudgetten voor gemeenten met achterstanden of witte vlekken. Speciale aandacht is uitgegaan naar de ontwikkeling van zorgwoningen, intra- en extramuraal. Gemeenten die hun opgave voortvarend ter hand hebben genomen, worden vooral ondersteund bij de kwaliteitsborging en implementatie van de resultaten;
- *Programmaoverstijgende samenwerking.* Door samen te werken met het aanjaagteam Wonen, de Sociale Agenda en de afdelingen Ruimte en Milieu worden de provinciale ondersteuningsmogelijkheden beter benut en wordt een integrale aanpak bevorderd.
- *Agenderen van wonen, welzijn en zorg op de bestuurlijke agenda.* Zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau vindt overleg plaats over de voortgang van de opgave wonen, welzijn zorg. Tevens worden er werkbezoeken georganiseerd voor wethouders naar interessante voorbeeldprojecten in de regio;
- *Benutten van landelijke regelingen en samenwerking.* Door aan te sluiten bij landelijke stimuleringsregelingen maar ook door samen te werken met landelijke expertisecentra als de stuurgroep experimentele volkshuisvesting (SEV) en in te spelen op de regeling Praktijkwerkplaatsen in het kader van het landelijke actieprogramma ‘Beter thuis in de buurt’, streven we naar een optimale inzet van kennis en middelen. Daarnaast sluiten we aan bij relevante netwerken zoals het NUZO (Netwerk Utrecht Zorg voor Ouderen)⁴.

Vooruitblik

- *Afronding, borging en evaluatie* - De komende rapportageperiode staat in het teken van de afronding, evaluatie en borging van de resultaten. Vooruitlopend hierop hebben we in 2010 Alleato de opdracht gegeven om een analyse uit te voeren naar de projecten die het programma Wel Thuis! vanaf de start in 2004 heeft ondersteund. In totaal zijn 150 afgeronde projecten geanalyseerd. Daaruit komt het volgende beeld voren:

Analyse 150 ondersteuningstrajecten Wel Thuis!

- 128 projecten hebben het volledige doel behaald en 22 projecten hebben hun doel deels bereikt.
- 145 projecten hebben na afloop van de subsidieperiode een vervolg gekregen, 141 daarvan zijn tot op heden nog steeds actief (al dan niet in een aangepaste vorm)
- Belangrijkste factor bij het slagen van een project is samenwerking/ draagvlak van diverse betrokken partijen.

In 2011 zal deze analyse geactualiseerd worden. Waar nodig zullen we borgingstrajecten in gang zetten. Hiervoor zal samenwerking gezocht worden met onder meer het Kenniscentrum Actiz-Aedes.

- *Aanjagen en monitoren* – Vanwege de aanhoudende recessie en bezuinigingen is de kans op een verdere afname in het aantal plannen en stagnatie in de uitvoer reëel. Het laatste jaar blijven we ons inzetten om de ontwikkeling van voldoende toegankelijke woningen met welzijn en zorg op de agenda te houden, de voortgang te bewaken en binnen de provinciale

---

⁴ Dit netwerk maakt deel uit van het Nationale Programma Ouderenzorg

mogelijkheden eventuele knelpunten aan te pakken. In overleg met gemeenten, zorginstellingen en corporaties zullen we nagaan wat de oorzaken zijn van de achterblijvende realisatie van zorgwoningen voor de diverse doelgroepen en welke oplossingen haalbaar zijn.

- *Vaststellen nieuwe opgave* – Onderzoeksbureau Companen heeft een eerste inventarisatie uitgevoerd van het effect van de komende vergrijzing op de behoefte aan beschermde woonvormen (intramurale voorzieningen) in de komende decennia. Daarbij is aangenomen dat de extramuralisering omstreeks 2015 zal zijn afgerond en niet verder wordt voortgezet. Naar verwachting zal de vraag zich als volgt ontwikkelen:

Toename van de vraag naar beschermde woonvormen:

- Tussen 2015 en 2030 neemt de vraag van senioren naar beschermde woonvormen (klein en grootschalig) toe van 9.300 plaatsen tot 14.600 plaatsen, een toename met 56%.
- Voor de groep lichamelijk en verstandelijk gehandicapten neemt de vraag naar beschermde woonvormen toe van 4.300 in 2015 tot 4.800 in 2030; een groei met ruim 10%.
- Voor de groep met een psychische beperking neemt de vraag naar beschermde woonvormen toe van 2.300 plaatsen in 2015 tot 2.550 plaatsen in 2030; een toename met ruim 10%.

In de komende periode zal samen met de relevante partijen de toekomstige opgave nader in beeld worden gebracht.

- *Anticiperen op de komende vergrijzing* – De komende decennia zal de bevolking van de provincie Utrecht sterk vergrijzen.

Demografische ontwikkelingen provincie Utrecht:

Het aandeel 65-plussers per 100 20 tot 64 jarigen (de zogeheten ‘grijze druk’) zal stijgen van 21,3% in 2009 naar 41,1% in 2040. Vanaf 2025 zal bovendien het aantal 80-plussers fors toenemen (‘dubbele vergrijzing’).

Het programma Wel Thuis! heeft een beleidsverkenning uitgevoerd naar de gevolgen van deze demografische ontwikkelingen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de vitale en gezonde senioren, de senioren met een toenemende afhankelijkheid en de kwetsbare ouderen. Uit de verkenning blijkt dat de gevolgen van de vergrijzing zich op veel meer beleidsterreinen zullen voordoen dan alleen wonen, welzijn en zorg. Belangrijke gevolgen zijn ook te verwachten voor de economie, de arbeidsmarkt, het vervoer, de recreatie en de ruimtelijke ordening. De komende periode zullen voorstellen ontwikkeld worden hoe de provincie hierop kan anticiperen.

Deel 2: Voortgang projecten

De ontwikkelingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg vragen om een programmatische en integrale aanpak. Binnen het programma Wel Thuis! 2 worden drie sporen onderscheiden die elkaar ondersteunen en versterken, te weten:

1. *procesondersteuning*: faciliteren en ondersteunen van het (samenwerkings)proces op lokaal niveau. Hieronder vallen de projecten: Ondersteunen gemeenten (1.1); Stimuleren levensloopbestendige wijken (1.2); Stimuleringsregeling wonen, welzijn, zorg (1.3).
2. *inhoudelijke ondersteuning*: bijstand op specifieke (deel)gebieden. Hiertoe behoren de projecten: Toekomst Thuis (2.1); Kleinschalige woonvormen voor mensen met dementie (2.2); Versterken welzijn (2.3); Kleur bekend (2.4) en Uw huis, uw toekomst (2.5).
3. *kennisdeling*: verzamelen en beschikbaar stellen van relevante kennis en actuele informatie. Hieronder vallen de projecten: Monitor Wel Thuis! (3.1); Informatie-uitwisseling (3.2).

Onderstaand zijn de projectresultaten schematisch in beeld gebracht. Een meer uitgebreide toelichting volgt erna.

Spoor 1: Procesondersteuning

Project	Eindresultaat	Tussenresultaat
1.1 Ondersteuning gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> Gemeentelijke regierol is versterkt Tenminste 20 gemeenten zijn gericht ondersteund In alle regio's is een (vorm van) regionale overeenkomst van kracht Op basis van uitvoeringsplannen is invulling gegeven aan de regionaal berekende opgave 	<ul style="list-style-type: none"> In alle gemeenten lopen ondersteuningstrajecten vanuit Wel Thuis! Alle gemeenten zijn op de hoogte van de lokale WWZ opgave In drie van de vier regio's is een (vorm van) regionale overeenkomst van kracht. In regio Zuid-Oost wordt geen overeenkomst opgesteld T.g.v. bezuinigingen ondervinden gemeenten meer problemen met de invulling van de regierol
1.2 Stimuleren levensloopbestendige wijken	<ul style="list-style-type: none"> Een landelijk voorbeeldproject is gerealiseerd De ervaringen zijn beschikbaar gesteld. 	<ul style="list-style-type: none"> De prestatieovereenkomst is ondertekend en de uitvoer ligt op schema Waakzaamheid is geboden vanwege bezuinigingen en recessie Plan van aanpak voor kennisdeling is opgesteld en wordt uitgevoerd
1.3 Stimuleringsregeling Wel Thuis! 2	<ul style="list-style-type: none"> Tenminste 31 lokale initiatieven die bijdragen tot de doelstellingen van Wel Thuis! zijn ondersteund. 	<ul style="list-style-type: none"> 34 lokale initiatie zijn ondersteund Project wordt afgerond

Spoor 2: Inhoudelijke ondersteuning

Project	Eindresultaat	Tussenresultaat
2.1 Toekomst Thuis	<ul style="list-style-type: none"> In 1000 woningen in de provincie een vorm van ICT ondersteuning gerealiseerd In 2011 is door middel van voorbeeldprojecten, publicaties, bijeenkomsten een substantiële bijdrage geleverd aan de verdere opschaling van zorg op afstand. 	<ul style="list-style-type: none"> M.b.v. provinciale ondersteuning zijn in 550 woningen zorg op afstand toepassingen gerealiseerd Diverse bijeenkomsten en publicaties zijn gerealiseerd Opschaling zorg op afstand komt van de grond Focus is verschoven van zorg op afstand naar dienstverlening op afstand
2.2 Kleinschalige woonvormen voor mensen met dementie	<ul style="list-style-type: none"> 400 nieuwe plaatsen in kleinschalige woonvormen voor zijn gerealiseerd De provincie levert ondersteuning aan ontwikkeling en 	<ul style="list-style-type: none"> 331 uitbreidingsplaatsen en 182 vervangingsplaatsen worden ondersteund Realisatie van plannen behoeft aandacht Er is een actueel beeld van vraag en aanbod per gemeente

	toepassing van het concept.	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Met samenwerkende partners (zorgorganisaties, ROC's en landelijke en regionale kenniscentra zijn diverse leer- en doernetwerken ontwikkeld
2.3 Versterken welzijn	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten en welzijnsorganisaties zijn ondersteund bij de uitwerking en implementatie van een vraaggericht en flexibel welzijnsaanbod 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ In samenwerking Hogeschool Utrecht is de WMO-werkplaats ontwikkeld en van start gegaan ☞ In samenwerking met Lesi en Alleato is traject sociaal isolement ontwikkeld en van start gegaan ☞ In samenwerking met Movisie en Alleato wordt de ontwikkeling van wijksteunpunten ondersteund ☞ Fusieproces van welzijnsinstellingen in Utrecht West loopt ernstige vertraging op
2.4 Kleur bekend	<p>In vier pilotgemeenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • zal een meerderheid (75%) van de Turkse en Marokkaanse ouderen en Turken en Marokkanen met een beperking op de hoogte zijn van het bestaande aanbod op het gebied van wonen, welzijn en zorg • zullen de lokale samenwerkingspartners voldoende input hebben gekregen om hun aanbod op de vraag van de doelgroep af te stemmen • zal per gemeente minstens één vraaggestuurd wonen-, welzijn-, zorginitiatief gestart 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Vier gemeenten nemen deel als pilotgemeenten. ☞ In drie van de vier gemeenten zijn kick-off bijeenkomsten georganiseerd, vrijwilligers opgeleid en themabijeenkomsten gestart ☞ In de vierde gemeente is vertraging opgetreden vanwege collegewisseling ☞ Diverse plannen voor vraaggestuurde initiatieven zijn ingediend. Twee voorbeeldprojecten zijn gehonoreerd. ☞ Dankzij subsidie vanuit ZonMW worden aanvullende activiteiten gerealiseerd.
2.5 Uw huis, uw toekomst	<ul style="list-style-type: none"> • In vier gemeenten zijn pilotprojecten uitgevoerd om ouderen te bewegen tijdig aanpassingen te verrichten in hun koopwoning. • De resultaten van de pilots worden verwerkt in concrete producten die aan de overige gemeenten ter beschikking worden gesteld. 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Vier gemeenten hebben pilotprojecten uitgevoerd ☞ Er is een woningtest ontwikkeld en beschikbaar gesteld ☞ Ervaringen worden geëvalueerd en o.m. tijdens een conferentie gepresenteerd ☞ Ervaringen worden verwerkt in een draaiboek dat beschikbaar wordt gesteld aan andere gemeenten

Project	Eindresultaat	Tussenresultaat
3.1 Monitor Wel Thuis! 2	<ul style="list-style-type: none"> Een systeem dat actuele en betrouwbare informatie biedt over de voortgang in de realisatie van voldoende woningen met welzijn en zorg in de provincie Utrecht. 	<ul style="list-style-type: none"> De monitor Wel Thuis! is ontwikkeld en wordt jaarlijks geactualiseerd
3.2 Informatie-uitwisseling	<ul style="list-style-type: none"> De kennisbank wordt voortgezet en tenminste vier keer per jaar geactualiseerd Jaarlijks wordt er een themabijeenkomst georganiseerd. De eerste vindt plaats in november 2008 	<ul style="list-style-type: none"> De Kennisbank wordt vier keer per jaar geactualiseerd In het voorjaar 2010 heeft een grote Wel Thuis! conferentie plaatsgevonden Diverse publicaties, waaronder 4 digitale nieuwsbrieven, zijn gerealiseerd

Onderstaand volgt een meer uitgebreide beschrijving van de diverse projectresultaten.

Spoor 1: Procesondersteuning

1.1 Project Ondersteunen gemeenten

Accountmanagers hebben gemeenten in beeld

Doel:

Met gemeenten en andere partijen zijn afspraken vastgelegd over de aanpak van de regionale opgave op het terrein van wonen, welzijn en zorg. Initiatieven die bijdragen tot een gerichte verbetering op dit terrein worden ondersteund.

Eindresultaat 2011:

- Gemeentelijke regierol is versterkt
- Tenminste 20 gemeenten zijn gericht ondersteund
- In alle regio's is een (vorm van) regionale overeenkomst van kracht
- Op basis van uitvoeringsplannen is invulling gegeven aan de regionaal berekende opgave

Tussenresultaten:

- Om de toegang tot de provincie en de ondersteuning van gemeenten te verbeteren, werkt het programma Wel Thuis! met accountmanagers die fungeren als eerste aanspreekpunt voor de gemeente. Deze werkwijze heeft geleid tot een versterking en versoepeling van de samenwerking.
- Door de gerichte samenwerking met gemeenten is actief ingespeeld op actuele vraagstukken bij gemeenten. In geval van concrete knelpunten, interenieert de accountmanager en tracht samen met partijen tot een oplossing te komen. Waar nodig brengt de accountmanager een verbinding tot stand met andere Wel Thuis! projecten of met de overige beleidsterreinen binnen de provincie.
- BRU-regio: In het kader van het convenant 'Stimuleringsregeling Wonen met Welzijn en Zorg' die de provincie met BRU heeft ondertekend, is gewerkt aan vier sporen:
  - De *monitor* waarin vraag en aanbod naar wonen, welzijn en zorg voor de BRU-regio in kaart zijn gebracht, is geactualiseerd en is in lijn gebracht met de provinciale monitor op het terrein van wonen, welzijn en zorg. Er bestaat nu één provinciebrede monitor.

- De tweede tranche van de *stimuleringsregeling* is in 2010 op een bijzondere manier uitgevoerd. Onder de titel ‘parelprojecten’ zijn gemeenten uitgenodigd om projectvoorstellen in te dienen waarbij nadrukkelijk wordt aangesloten bij ‘best practices’ die elders tot concrete resultaten hebben geleid. Door de gemeenten is een grote variëteit aan voorstellen voor zogenaamde ‘parelprojecten’ ingediend en in alle gemeenten zijn projecten in uitvoering genomen.
- In het kader van *kennisuitwisseling* zijn er voor gemeenten bijeenkomsten georganiseerd rond specifieke thema’s op het terrein van wonen-welzijn-zorg. In het kader van het hierboven genoemde parelproject is actieve ondersteuning geboden bij het opsporen van passende ‘best practices’ en deze te vertalen naar de lokale situatie. Daarnaast is in september een excursie georganiseerd voor wethouders van de BRU-gemeenten naar twee succesvolle projecten op het terrein van wonen-welzijn-zorg.
- Door bureau Quintis is een *onderzoek* uitgevoerd naar doorstrommogelijkheden voor ouderen op de woningmarkt. In het onderzoek zijn diverse factoren in kaart gebracht die de doorstroming op de woningmarkt belemmeren. Op basis van het onderzoek zijn aanbevelingen geformuleerd die in BRU-verband met gemeenten en woningcorporaties verder zullen worden uitgewerkt.
- In de regio Utrecht West is in december 2006 een bestuurlijke overeenkomst afgesloten. Per gemeente heeft dit geresulteerd in concrete uitvoeringsplannen. In de afgelopen periode is een aantal projecten opgestart en zijn ontwikkelingen gestimuleerd. Hierbij gaat het onder andere om:
  - In Loenen, Breukelen en Montfoort worden woonservicezones ontwikkeld. In Loenen is o.a. met provinciale subsidie een programma van eisen voor een multifunctionele accommodatie voor zorg en welzijn opgesteld. Momenteel worden inspanningen geleverd om deze plannen in het centrumplan te integreren.
  - De Ronde Venen ontwikkelt niet alleen woonservicezones maar werkt ook aan een levensloopgeschikte wijk met het Estafetteproject.
  - In de regio loopt een project dat tot doel heeft om de ketenzorg te versterken voor mensen met dementie die thuis wonen.
  - In deze regio speelt de gemeentelijke herindeling. Dat vraagt veel gemeentelijke aandacht. Daarom wordt heel gericht aansluiting gezocht bij initiatieven die de gemeentelijke draagkracht niet te boven gaan.
- Ook in de regio Eemland is een bestuurlijke overeenkomst gesloten. Projecten die hier o.a. spelen, zijn:
  - In Woudenberg is de vernieuwing van de intramurale ouderenzorg gerealiseerd door de oplevering een nieuw complex met diverse woonzorgvormen waarin ook domotica-toepassingen zijn opgenomen.
  - In Amersfoort en Leusden is met steun van de provincie verder gewerkt aan de ontwikkeling van woonservicezones. Op verzoek van de gemeente Leusden is de gehanteerde aanpak geëvalueerd door de SEV en positief beoordeeld.
  - In Soest is ondersteuning geleverd aan het streven naar meer kleinschalige woonzorgvoorzieningen in de gemeente.
  - Met de gemeente Eemnes is nagegaan in hoeverre er binnen de geplande nieuwbouw mogelijkheden zijn voor het realiseren van meer geschikte woningen of een passende woonzorginfrastructuur.
  - In het oosten van de provincie is een gemeentelijke herindeling in voorbereiding van de gemeenten Renswoude, Woudenberg en Scherpenzeel. Vooruitlopend op deze fusie zijn er vanuit Wel Thuis eerste bestuurlijke contacten gelegd met Scherpenzeel om over hun opgave wonen, welzijn en zorg te praten.
- Het bestuurlijk platform Zuid-Oost heeft aangegeven niet toe te werken naar een bestuurlijk akkoord op het gebied van wonen, welzijn en zorg maar het onderwerp wel prominent op de agenda te plaatsen. Voor de regio Zuid-Oost Utrecht zijn o.a. de volgende initiatieven ontwikkeld:

- De provincie heeft in de Utrechtse Heuvelrug een projectleider geleverd t.b.v. het versnellen van (visie)ontwikkeling van woonservicegebieden. Het rapport is in juli 2010 opgeleverd;
- De provincie vervult een aanjaagrol bij het ontwikkelen van een woonservicezone en intramurale voorziening in Achterberg (gemeente Rhenen) voor mensen met dementie of een verstandelijke beperking;
- In Cothen komt mede dankzij de ondersteuning van de provincie een woonzorgboerderij voor mensen met een verstandelijke beperking en demente ouderen;
- Met de gemeente Veenendaal zijn de afspraken bijgesteld over de ontwikkeling van Veenendaal Oost tot een levensloopbestendige wijk. Er zijn nieuwe afspraken gemaakt over de concretisering van de 'levensloopbestendigheid' en de plannen voor de ontwikkeling van de voorzieningen op het terrein van cultuur, welzijn en leefomgeving zijn geactualiseerd en uitgewerkt.

Conclusie:

- De voortgang verloopt naar wens. Wel Thuis! is in alle gemeenten betrokken bij de ondersteuning van beleid op het gebied van wonen, welzijn, zorg (zie bijlage 1).
- Tengevolge van de verkiezingen en de bezuinigingen is er enige vertraging/stagnatie opgetreden in het ontwikkelen en/of realiseren van plannen/projecten.
- Kleine en middelgrote gemeenten ondervinden meer problemen bij de uitvoer van hun regierol.

Vooruitblik:

- Inhoudelijke speerpunten voor de komende periode zijn:
  - aanjagen van de realisatie van zorgwoningen;
  - lokaliseren en agenderen van knelpunten in de zorgsector (samenwerking met de eerstelijns zorgvoorzieningen en aanbod van 24-uurs onplanbare zorg op afroep)
  - Vernieuwing en versterking van de welzijnsfuncties
  - Het verbeteren van de informatie- en adviesfunctie aan burgers op het terrein van wonen-welzijn en zorg
- Speciale aandacht zal uitgaan naar het ondersteunen van gemeenten met achterstanden of witte vlekken en naar de ontwikkeling van wijken die levensloopgeschikt en duurzaam worden opgezet.
- Bij de verschillende gemeentelijke herindelingen die in voorbereiding/ in uitvoering zijn, zullen we vanuit het programma Wel Thuis actief meewerken aan het realiseren van een integrale wonen, welzijn, zorg aanpak voor de nieuwe gemeente.

1.2 Project Stimuleren levensloopbestendige wijken

Voorbeeldfunctie voor de provincie

Doel:

In Zeist-Oost wordt een levensloopbestendige wijk ontwikkeld met een innovatief aanbod van geïntegreerde diensten en voorzieningen en met een aanbod van woningen dat past bij de verschillende levensfasen en -stijlen van de bewoners. Het project, genaamd Zorgeloos Wonen, dient als voorbeeldproject voor andere gemeenten.

Eindresultaat:

- Een landelijk voorbeeldproject is gerealiseerd
- De ervaringen zijn beschikbaar gesteld.

Tussenresultaat:

- Op 19 januari 2009 zijn de uitvoeringsplannen, zoals beschreven in de prestatieovereenkomst, goedgekeurd door PS.
- Op 17 juni 2009 is de prestatieovereenkomst met de gemeente Zeist ondertekend. Als onderlegger zijn er 15 prestaties benoemd. Deze omvatten plannen voor o.a. zorgwoningen, een wijkservicepunt, gezondheidscentrum, zorgarrangementen en innovatief welzijn.
- De stimuleringsbijdrage van € 1.783.560 wordt in termijnen ter beschikking gesteld aan de gemeente voor de uitvoering van de beschreven prestaties. Daarmee heeft de gemeente de regie gekregen over de uitvoering. De prestaties moeten voltooid zijn voor 2015.
- De provincie volgt, door middel van de voortgangsrapportages en door haar aanwezigheid in zowel de klankbordgroep als de stuurgroep het proces actief.

Conclusie:

- Uitvoer verloopt naar wens.
- Prestatieovereenkomst is opgesteld. Uitvoer is gestart
- Waakzaamheid is geboden vanwege bezuinigingen en recessie

Vooruitblik:

- Door de huidige ontwikkeling van de bouwplannen in de herstructureringswijk Kerckebosch zullen een aantal prestaties (woonvormen, gezondheidscentrum en multifunctionele accommodatie) versneld uitgevoerd worden. Onderzocht wordt of het gezondheidscentrum, de multifunctionele accommodatie en de huidige functie wijkcoach geïntegreerd kunnen worden. Dit zal een integraal dienstaanbod ten goede komen.
- Vanuit het programma worden acties ingezet die er toe dienen om kennis en ervaring uit te wisselen met de andere levensloopbestendige wijken in de provincie (Ondiep in Utrecht en Nieuw wonen in Veenendaal) en het binnenhalen van expertise. De aanpak bestaat uit drie onderdelen;
  1. *Duurzaampluss variant*; hierin worden de mogelijkheden onderzocht om in de planvorming en uitwerking van de levensloopbestendige wijk meer duurzaamheidsaspecten mee te nemen;
  2. *Expertise versterking*; via intervisie en themabijeenkomsten wordt procesmatige, en/of inhoudelijke kennis versterkt;
  3. *Goed voorbeeld volgt*; een excursie naar een (landelijk) voorbeeld project ter inspiratie.

1.3 Project Stimuleringsregeling Wonen, Welzijn en Zorg

Een succesvolle koerswijziging

Doel:

Financiële impuls geven aan:

- de realisatie van kleinschalige woonvormen voor kwetsbare groepen (mensen met een fysieke, verstandelijke of psychische beperking);
- het ontwikkelen van welzijnsactiviteiten die de integratie, ontmoeting en acceptatie van kwetsbare groepen in de wijk bevorderen;
- projecten die als voorbeeld en inspiratie kunnen dienen voor anderen op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

Eindresultaat:

- Tenminste 31 lokale initiatieven die bijdragen tot de doelstelling van Wel Thuis! zijn ondersteund⁵.

⁵ Het oorspronkelijke doel luidde: tenminste 50 lokale initiatieven die bijdragen aan de doelstelling van Wel Thuis! zijn ondersteund. Op 28 juni 2010 zijn Provinciale Staten akkoord gegaan met een aanpassing van de subsidieregeling en de realisatie van 31 in plaats van 50 initiatieven.

Tussenresultaat:

De stimuleringsregeling Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ) is tot nu toe drie keer opengesteld.

- Bij de eerste tender (september 2008) zijn 58 aanvragen binnengekomen voor een totaal bedrag van € 3.539.815. Omdat slechts € 400.000 beschikbaar was, konden 9 aanvragen vanuit WWZ worden toegekend; 8 aanvragen zijn vanuit andere Wel Thuis projecten gehonoreerd en 41 aanvragen zijn afgewezen. De gehonoreerde projecten bestonden uit 3 kleinschalige woonvormen, 9 welzijnsprojecten en 5 voorbeeldprojecten (good practices).
- De tweede tender is op 1 mei 2009 gesloten. Ook hiervoor was € 400.000 gereserveerd. Er zijn 22 aanvragen beoordeeld; 8 daarvan zijn gehonoreerd (3 welzijnsprojecten en 5 voorbeeldprojecten), 14 moesten worden afgewezen. Voor de afgewezen aanvragen is gedurende het beoordelingsproces bekeken of deze vanuit andere (subsidie)regelingen gehonoreerd konden worden. Helaas bleek dit niet het geval. Het totaal bedrag van de gehonoreerde aanvragen was € 352.250.
- De derde tender is vanaf 29 juni 2010 opengesteld. Door het gereserveerde bedrag voor 2011 naar voren te halen, kon er een bedrag van € 873.758 beschikbaar worden gesteld. Omdat de vorige tenders weinig aanvragen hadden opgeleverd voor kleinschalige woonvormen, is besloten om de stimuleringsregeling WWZ juist daarop te richten. Speciale aandacht ging uit naar aanvragen die voortkomen uit particuliere initiatieven. Deze doelgroep is vooraf actief benaderd. De koerswijziging blijkt zeer succesvol. Er zijn maar liefst 10 aanvragen voor een kleinschalige woonvorm ingediend voor een bedrag van € 1.322.994; 8 daarvan zijn particuliere initiatieven. De overige 2 zijn ingediend door zorginstellingen. Ten tijde van het schrijven van deze rapportage is de beoordeling van de aanvragen nog in volle gang. Waarschijnlijk worden 9 aanvragen toegekend en 1 aanvraag afgewezen vanwege inhoudelijke gronden. In totaal zullen daarmee 128 woningen met welzijn en zorg gerealiseerd kunnen worden.

Conclusie:

- De projectdoelstelling is gerealiseerd. In totaal zijn 34 projecten ondersteund, waaronder 12 kleinschalige woonvormen, 12 welzijnsprojecten en 10 good practices.

Vooruitblik:

- In 2011 zal geen nieuwe tender worden opengesteld.

Spoor 2: Inhoudelijke ondersteuning

2.1 Project Toekomst Thuis

<i>Technologische ontwikkelingen bieden kansen voor zorg en welzijn</i>

Doel:

Verbreding en opschaling van innovatieve projecten zodat mensen met ondersteuning van ICT langer veilig en zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. De provincie Utrecht wil daarmee een vliegwiel tot stand brengen zodat meer ouderen en mensen met een beperking gebruik kunnen maken van deze voorzieningen.

Eindresultaat:

- In 2011 is door middel van de provinciale projecten in 1000 woningen in de provincie een vorm van ICT ondersteuning gerealiseerd waardoor bewoners langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen;
- In 2011 is door middel van voorbeeldprojecten, publicaties, bijeenkomsten een substantiële bijdrage geleverd aan de verdere opschaling van zorg op afstand.

Tussenresultaten:

- De pilotfase van de eerste door de provincie gefinancierde projecten uit 2005 is inmiddels formeel beëindigd en afgerekend. Het betreft de projecten in Utrecht (Aveant/Portaal), Woerden (Vierstroom/SWW), Soest (Beweging 3.0/Portaal) en (later toegevoegd) Baarn/Soest (Zorgpalet). In totaal zijn in de pilotfase 180 cliënten aangesloten. De pilotprojecten worden door de verantwoordelijke organisaties voortgezet.
- Van de eerste 3 pilotprojecten zijn monitorrapportages verschenen. In de 4e en laatste monitorrapportage zijn de eindresultaten van de eerste drie pilots in beeld gebracht. Deze monitor is binnen en buiten de provincie Utrecht verspreid, onder meer door middel van een conferentie op 4 november 2009. Hoewel de ontwikkelingen vaak moeizaam verliepen, zijn de ervaringen per saldo positief: er is in het project van het Zorgpalet Baarn Soest aangetoond dat met behulp van ICT techniek mensen met een verpleeghuisindicatie daadwerkelijk langer thuis kunnen blijven wonen. Tijdens de landelijke IPO-conferentie op 30 september konden deelnemers een bezoek brengen aan dit project.
- Ervaringen in de overige projecten hebben geleid tot de ontwikkeling van PAL4 (Personal Assistant for life), die landelijk tot de beste gerekend wordt. Inmiddels zijn er, volgens de producent, een stuk of 500 aansluitingen met PAL4 in de ouderenzorg gerealiseerd en circa 200 aansluitingen bij jongeren (chronisch zieken en gehandicapten). Het grootste deel daarvan is in de provincie Utrecht. Het streven is om eind 2010 1500 aansluitingen te realiseren.
- De toepassing van zorg op afstand roept ook ethische vragen op. Om een aanzet te geven voor een maatschappelijke discussie hierover heeft de provincie een boekje gemaakt waarin deskundigen, cliënten, zorgverleners en projectleiders hun visie geven. Op 23 september 2009 is deze publicatie, getiteld "Een verkenning van de grenzen" overhandigd aan staatssecretaris mevrouw Bussemaker van VWS. Tijdens die bijeenkomst heeft de provincie het onderwerp overgedragen aan het Centrum voor Ethiek en Gezondheid.
- In 2007 zijn 5 nieuwe (screen tot screen) projecten geselecteerd via de tijdelijke stimuleringsregeling Toekomst Thuis 2007 (Leusden, Woudenberg, Vianen, De Bilt en IJsselstein). In 2008 is de uitvoering van deze projecten voorbereid. Eind 2008 en begin 2009 is daadwerkelijk een start gemaakt met deze projecten. Deze projecten verkeren thans in de afrondende fase. Er zijn circa 170 mensen aangesloten.
- Om verdere ervaring op te doen met de toepassing van zorg op afstand is een "Tijdelijke subsidieverordening Toekomst Thuis 2009" opgesteld. Vier projecten hebben in het kader van deze regeling een subsidie toegewezen gekregen voor een totaal bedrag van € 308.846. (Utrecht, Amersfoort, de Bilt en Baarn/Soest). Daarmee zullen 200 aansluitingen gerealiseerd worden.
- Op initiatief van de provincie Utrecht vindt overleg plaats met projectleiders uit andere provincies die ook actief zijn op het gebied van domotica en zorg op afstand. Deze provincies hebben afgesproken met elkaar op te trekken om de verdere ontwikkeling en opschaling van zorg op afstand te stimuleren. Ook het Ministerie van VWS is hierbij betrokken.
- De belangrijkste ervaringen uit de Utrechtse projecten zijn in een strategienotitie geanalyseerd en in een breder perspectief geplaatst. Op grond van deze strategienotitie zijn accenten gezet voor de laatste periode van het project. Naast voortzetting van ondersteuning van de lopende projecten gaat het nu met name om ondersteuning van gemeenten bij projecten rondom Welzijn en Dienstverlening op afstand. Ook worden, in nauwe afstemming met Alleato, zogenaamde WEB 2.0⁶ projecten opgezet. In de eerste helft van 2010 zijn twee conferenties over dit onderwerp georganiseerd.

Conclusie:

- De realisatie van 1000 woningen met ICT aansluiting blijft achter. Dit is mede het gevolg van een koerswijziging binnen het project.
- Binnen provincie begint verdere opschaling van zorg op afstand op gang te komen.
- Het accent is verschoven van zorg op afstand naar welzijn en dienstverlening op afstand.
- Diverse publicaties en bijeenkomsten zijn gerealiseerd

---

⁶ Hierbij gaat het om interactief internet.

Vooruitblik:

- De resultaten van de uitgevoerde en nog lopende projecten worden zoveel mogelijk structureel ingebed.
- Omdat de opschaling van zorg op afstand steeds beter door partijen wordt opgepakt, zal de provincie zich in de laatste periode verder toeleggen op het stimuleren van pilots die betrekking hebben op welzijn en dienstverlening op afstand.
- Projecten die samen met gemeenten worden opgezet rondom dienstverlening op afstand, zijn tot ontwikkeling gebracht. Met de gemeenten Nieuwegein en Veenendaal zijn hier al afspraken over gemaakt. Het accent in die projecten ligt op zaken als interactieve wijkwebsites (2.0) en beeldcommunicatie.
- Scholen worden betrokken om, als maatschappelijke stages, ouderen te leren met de moderne media technieken om te gaan.
- Extra aandacht gaat uit naar het bevorderen dat professionals in de zorg en vrijwilligers (mantelzorgers) meer vertrouwd raken met het fenomeen zorg- en dienstverlening op afstand, zowel in de instellingen als in de opleiding.
- De samenwerking in de diverse gremia, zowel binnen als buiten de provincie wordt voortgezet.

2.2 Project kleinschalige woonvormen voor mensen met dementie

<i>De positieve effecten van een huiselijke sfeer</i>

Doel:

Uitbreiding van het aantal kleinschalige woonvormen voor mensen met dementie en realiseren van een betere spreiding van de (kleinschalige) capaciteit over de provincie Utrecht, te bereiken door vier actielijnen:

- 1) aanjagen van initiatieven bij met name gemeenten waar tekorten gaan ontstaan op het gebied van (kleinschalige) woonvormen voor mensen met dementie;
- 2) ondersteunen van partijen in de initiatieffase;
- 3) outputgerichte subsidie voor de realisatie van kleinschalige woonvormen;
- 4) ondersteunen van de geïnitieerde projecten en uitrol hiervan d.m.v. kennisdeling en promotie.

Eindresultaat:

- 400 nieuwe plaatsen in kleinschalige woonvormen voor mensen met dementie zijn gerealiseerd.
- De provincie levert ondersteuning aan de ontwikkeling en toepassing van het concept kleinschalige woonvormen.

Tussenresultaten:

- De stimuleringsregeling kleinschalige woonvormen voor mensen met dementie is twee keer opengesteld. De eerste tender sloot op 1 september 2008. Hiervoor was € 700.000 beschikbaar. In totaal zijn 18 subsidieaanvragen ingediend, 9 daarvan zijn gehonoreerd. De tweede tender sloot op 1 mei 2009. Hiervoor was € 500.000 beschikbaar. Er zijn 4 aanvragen ingediend en 4 aanvragen zijn via andere subsidieregelingen (Fonds stedelijke bouwen en wonen) binnengekomen. Van deze 8 aanvragen voldeden er 4 aan de vereisten en konden worden goedgekeurd. Van het beschikbare bedrag is € 446.750 besteed. Resultaat van beide tenders zijn 253 uitbreidingsplaatsen en 82 vervangingsplaatsen.
- Eind oktober 2009 heeft VWS de stimuleringsregeling kleinschalige woonvormen voor mensen met dementie opengesteld. Om die reden heeft de provincie besloten een nieuwe openstelling van haar eigen regeling in te trekken en € 200.000 over te dragen naar Jeugdzorg. Wel is er een actief traject gestart om potentiële aanvragers uit de provincie toe te leiden naar de landelijke regeling. Uiteindelijk hebben twee zorgorganisaties in de provincie

een subsidietoelage ontvangen. Daarmee zullen zij in 7 gemeenten uitbreidingsplaatsen (78) dan wel vervangingsplaatsen (100) realiseren. Het totaal budget (2010 en 2011) van VWS bleek in maart 2010 al op, waardoor veel zorgorganisaties achter het net hebben gevestigd.

- In opdracht van de provincie is in september 2009 het onderzoeksrapport “Kleinschalig wonen voor mensen met dementie” opgeleverd. Dit rapport is ontwikkeld in opdracht van de provincie en geeft een actueel beeld van het aanbod (gerealiseerd en in planvorming) aan kleinschalige woonvormen voor mensen met dementie in de provincie Utrecht en eventuele tekorten per gemeente. Uit het rapport blijkt dat de toename van de kleinschalige woonvormen provinciebreed zich naar behoren ontwikkelt, mits alle plannen gerealiseerd worden.
- In samenwerking met de accountmanagers is in 11 gemeenten⁷ waar sprake is van een witte vlek de ontwikkeling en uitvoering van projectplannen kleinschalig wonen aangejaagd. In dit kader heeft de provincie 5 maal financieel bijgedragen aan een haalbaarheidsonderzoek. Het gaat om de volgende gemeenten: De Bilt, Bunnik, Rhenen-Achterberg, Utrechtse Heuvelrug-Amerongen en IJsselstein.
- Het aanjagen binnen de zogenaamde actorenaanpak, waarin gefocust wordt op 5 lokale samenwerkingsverbanden met een sterk cliëntperspectief, heeft in De Bilt en De Meern al tot concrete plannen geleid. Voor de ontwikkeling van nog drie lokale samenwerkingsverbanden zijn in diverse gemeenten voorbereidende gesprekken gevoerd.

In maart 2009 is het provinciale leer- en doernetwerk van start gegaan met het doel de samenwerking tussen zorgaanbieders en ROC's te verbeteren. Met de samenwerkende partners waaronder 8 grote zorgorganisaties, twee ROC's en diverse regionale en landelijke kenniscentra⁸ zijn diverse producten gerealiseerd.

- Het provinciale leer- en doernetwerk is bovendien uitgebreid met de leerwerkplaats voor particuliere initiatieven. Aan de leerwerkplaats hebben 16 deelnemers deelgenomen. Vier van hen zijn inmiddels bezig met de concrete uitvoering van hun plannen voor het opzetten van een kleinschalige woonvorm. De andere deelnemers zijn bezig met de voorbereiding.

Conclusie:

- 331 uitbreidingsplaatsen en 182 vervangingsplaatsen worden ondersteund.
- De realisatie van plannen behoeft aandacht, evenals het aanjagen van gemeenten met witte vlekken
- In samenwerking met diverse kenniscentra wordt actief ondersteuning geboden aan het ontwikkelen en toepassen van het concept kleinschalig wonen.

Vooruitblik:

- Gemeenten met witte vlekken worden aangemoedigd om plannen te ontwikkelen of hun bestaande plannen te concretiseren. Er wordt toegewerkt naar nog minimaal 3 lokale samenwerkingsverbanden t.b.v. een woonproject met een duidelijk cliëntperspectief;
- De ondersteuning van haalbaarheidsonderzoeken wordt voortgezet;
- Het leer- en doernetwerk Competente medewerkers gaat verder in samenwerking met de ROC's en Calibris. Zij levert onder meer de volgende producten op:
  - processtudie: wat zijn bevorderende randvoorwaarden om kleinschalige woonvormen succesvol te laten zijn?
  - training / docentenstages voor de deelnemende ROC's
  - basismodule en verdiepingmodule binnen de opleidingen over kleinschalige woonvormen en dementie.
- De leerwerkplaats voor particuliere initiatiefnemers van kleinschalige woonvormen voor mensen met dementie wordt, bij voldoende aanmelding, in maart 2011 herhaald. Voor borging van het leernetwerk particuliere initiatieven jaargang 2010 wordt samen met de deelnemers gezocht naar een passende vorm.

⁷ De Bilt, Bunnik, Bunschoten, Leusden, De Meern, Nieuwegein, Rhenen-Achterberg, Soest, Utrechtse Heuvelrug, Woudenberg, IJsselstein

⁸ Kenniscentrum Wonen-Zorg, Puls, Vilans, Calibris

- In 2011 vindt in het verlengde van de 0-meting door Ruimte voor Zorg een tweede meting plaats van behoefte aan en spreiding van kleinschalige woonvormen;
- In 2011 vindt een bijeenkomst plaats waarin netwerken en kennisdeling centraal staat, zowel op provinciaal als landelijk niveau. Alle producten worden hier in de etalage gezet. Dit wordt ondersteund door een website die toegankelijke en praktische informatie geeft over alle projecten en producten en die eventueel doorverwijst naar andere websites.

2.3 Project Versterken Welzijn

<i>Krachten bundelen in moeilijke tijden</i>
--

Doel:

Gemeenten, provincie en welzijnsorganisaties werken aan een gedeelde visie op ‘welzijn’ waardoor flexibele en vraaggerichte welzijnsproducten en diensten onder handbereik van kwetsbare inwoners komen

Resultaat:

- Gemeenten en welzijnsorganisaties zijn procesmatig en/of inhoudelijke ondersteund bij de uitwerking en implementatie van een vraaggericht en flexibel welzijnsaanbod.

Tussenresultaat:

- In opdracht van het ministerie van VWS en in samenwerking met de provincie Utrecht is de Hogeschool Utrecht in 2009 gestart met de WMO-werkplaats. De activiteiten in het eerste projectjaar stonden in het teken van het inrichten en opbouwen van de werkplaats en het starten van kenniskringen en onderzoeksprojecten. Vanaf mei 2010 draaien er vijf kenniskringen. Deelnemende gemeenten, instellingen, CliëntenBelang Utrecht, Alleato en de provincie zijn via een werkplaatsraad bij het beleid van de WMO-werkplaats betrokken. Diverse pilotprojecten van de provincie zijn in de kenniskringen opgenomen, zoals het project Zilver gaat voor goud uit Veenendaal. De Stichting Welzijn Veenendaal werkt vanaf 2010 samen met de GGD aan het ontwikkelen van een signalerings- en informatienetwerk op het gebied van sociaal isolement;
- Het project Versterking Welzijn Utrecht West, waarin sprake is van een fusieproces van welzijnsinstellingen in regio Utrecht West, is in februari 2010 onderbroken door het faillissement van Plein2 uit Woerden. In april hebben de andere welzijnsorganisaties gezamenlijk de draad weer opgepakt onder coördinatie van Stichting De Baat uit De Ronde Venen en positieve betrokkenheid van de gemeenten. In april is een ambtelijke werkgroep van start gegaan om de rol van de gemeente als opdrachtgever te verhelderen en onderling af te stemmen. Welzijnsorganisaties inventariseren momenteel de mogelijkheden om te komen tot een gezamenlijk bedrijfsbureau en/of projectmatige samenwerking. De provincie volgt dit proces op de voet;
- In samenwerking met het landelijke kennisinstituut voor maatschappelijke ontwikkeling, Movisie, is een informatie- en netwerkbijeenkomst georganiseerd voor coördinatoren mantelzorg en directeurs van welzijnsorganisaties uit de provincie. De netwerkbijeenkomst is als zeer positief ervaren door de deelnemers. Alleato zal in een vervolg een aantal welzijnsorganisaties ondersteunen in het versterken van welzijn binnen wijksteunpunten dan wel wijkservicecentra.
- De Wilg heeft in samenwerking met MEE en Alleato de methodiek ‘sociaal-culturele activiteiten voor mensen met een verstandelijke beperking’ overgedragen aan welzijnsinstellingen in Amersfoort, Baarn, Houten, Nieuwegein en Zeist. In ontwikkeling is de overdracht naar Breukelen/Abcoude, Maarssen, Soest, Woerden, Veenendaal en Wijk bij Duurstede. Door het wegvallen van de AWBZ indicatie ondersteunende begeleiding is er over het algemeen veel animo bij gemeenten om samen te werken met De Wilg.
- De provincie heeft een overeenkomst gesloten met de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en Amersfoort om kennis over signalering en aanpak van sociaal isolement te delen in een provinciale community of practice. De provincie faciliteert het landelijke kennisinstituut

LESI om dit te coördineren en bestaande expertise in te brengen. De opbrengsten komen terug in een van de kenniskringen van de WMO-werkplaats;

- Het thema sociaal isolement is geagendeerd in het werkplan van Alleato. Vanaf juli 2010 is op de website van Alleato een provinciaal dossier eenzaamheid/sociaal isolement opgenomen.

Conclusie:

- Een groot aantal gemeenten en welzijnsorganisatie worden ondersteund dankzij een actieve samenwerking met diverse kenniscentra.
- Het fusieproces van welzijnsinstellingen loopt ernstige vertraging op.

Vooruitblik:

- De voortgang van de WMO-werkplaats zal het komende jaar gevolgd worden, onder meer door een actieve rol te vervullen in de Werkplaatsraad. Waar mogelijk zullen ook andere projecten die door Wel Thuis! ondersteund worden, in de werkplaats ondergebracht worden. Een tussenevaluatie is gepland in mei 2011. In september 2011 vindt de evaluatie van het Veenendaalse project Sociaal isolement plaats;
- Waar mogelijk/nodig zullen de ontwikkelingen in het project Versterken Welzijn Utrecht West ondersteund worden, met aandacht voor versterking van de opdrachtnemer-opdrachtgever relatie (welzijnsorganisatie-gemeente).
- Kennisdeling en samenwerking op het gebied van wijkservicepunten en mantelzorgsteunpunten via de koplopers wordt voortgezet. Dit gebeurt in overleg met directeuren van welzijnsorganisaties (via directeurenoverleggen), de WMO-werkplaats en Alleato;
- In januari 2011 vindt de evaluatie van het project 'Vrijtijdsactiviteiten om de hoek' van De Wilg plaats;
- De afstemming en verbinding tussen de diverse projecten op het gebied van sociaal isolement binnen de provincie Utrecht wordt voortgezet.

2.4 Project Kleur bekend

Aandacht voor een minder zichtbare doelgroep

Doel:

- Bevorderen van de zelfredzaamheid van allochtone ouderen en allochtonen met een beperking, het stimuleren van vraagsturing in relatie tot de keten wonen, zorg en welzijn.
- Stimuleren en ondersteunen van de totstandkoming van concrete projecten op lokaal niveau die een rechtstreekse doorwerking hebben op allochtone ouderen en allochtonen met een beperking.
- Gemeenten en organisaties op het gebied van wonen, welzijn en zorg nemen de behoefte van deze specifieke doelgroepen op het gebied van wonen, welzijn en zorg mee in hun beleid en uitvoering.

Resultaat:

In vier pilotgemeenten

- zal een meerderheid (75%) van de Turkse en Marokkaanse ouderen en Turken en Marokkanen met een beperking op de hoogte zijn van het bestaande aanbod op het gebied van wonen, welzijn en zorg
- zullen de lokale samenwerkingspartners (aanbieders op het gebied van wonen, welzijn en zorg) voldoende input hebben gekregen om hun aanbod op de vraag van de doelgroep af te stemmen
- zal per gemeente minstens één vraaggestuurd wonen-, welzijn-, zorginitiatief gestart zijn voor de groep Turkse en Marokkaanse ouderen of Turken en Marokkanen met een beperking.

Tussenresultaat:

- Om inzicht te krijgen in de woon-, zorg- en welzijnsituatie van allochtone ouderen en allochtonen met een beperking in de provincie Utrecht is door Alleato in 2008 een onderzoek uitgevoerd. De aandacht is vooral uitgegaan naar Turkse en Marokkaanse ouderen en Turken en Marokkanen met een beperking, aangezien zij de grootste groep vormen.
- Met input van de gegevens uit het onderzoeksrapport en gesprekken met relevante partijen in het veld is een projectopzet ontwikkeld onder de naam “Kleur bekend”, welke op 19 mei 2009 door GS is goedgekeurd en in juni ter kennisname aan de commissie is voorgelegd.
- Nieuwegein, Utrecht, IJsselstein en Zeist nemen deel als pilotgemeente aan het project. In deze gemeenten zijn plannen van aanpak opgesteld voor de voorlichtingscampagne.
- In 3 van de 4 gemeenten zijn kick-off bijeenkomsten georganiseerd, vrijwilligers aangetrokken en opgeleid en zijn de themabijeenkomsten gestart. De doelgroep en aanbieders op het gebied van wonen, welzijn en zorg zijn zeer enthousiast en zien mogelijkheden tot concrete initiatieven. In de vierde gemeenten is vertraging opgetreden als gevolg van de collegewisseling.
- Vanuit het projectenbudget zijn inmiddels 2 concrete voorbeeldprojecten gehonoreerd; een dagopvang met door groei naar een kleinschalige woonvorm voor dementerende ouderen van Hindoestaanse afkomst in Leusden en een dagvoorziening voor dementerende ouderen van Marokkaanse afkomst in Zeist.
- Samen met het NUZO⁹ is een projectvoorstel ingediend bij ZonMW voor het wetenschappelijk toetsen van de gebruikte methodiek die binnen Kleur bekend gehanteerd wordt. Dit voorstel is gehonoreerd. De uitvoer start in januari 2010. In de aanvraag is tevens ruimte gereserveerd voor werkconferenties en symposia waarmee de aandacht voor het thema ‘zorg voor de oudere migrant’ een stevige impuls krijgt.

Conclusie:

- Voortgang verloopt naar wens.
- Een gemeente heeft vertraging opgelopen als gevolg van de collegewisseling.
- Dankzij subsidie vanuit ZonMW kunnen aanvullende activiteiten ontwikkeld worden

Vooruitblik:

- Koppeling met arbeidsmarkt;
  - samen met het ROC onderzoeken we de mogelijkheid om vrijwilligers die zich als intermediair inzetten in het project, te certificeren;
  - tegelijkertijd wordt er met Alleato en het ROC gekeken hoe de instroom van leerlingen van allochtone afkomst naar de zorg vergroot kan worden.
- Met de deelnemende gemeenten worden gesprekken gevoerd over de inbedding van dit thema in het gemeentelijk beleid
- In het eerste kwartaal van 2011 zal voor bestuurders en managers in wonen, welzijn en zorg in de vier participerende gemeenten een werkbezoek georganiseerd worden naar goede voorbeeldprojecten.
- In de tweede helft van 2011 zal er een bovenlokale eindconferentie gehouden worden waarin de ervaringen en leerpunten uit het project Kleur bekend verspreid worden (kennisdeling)

2.5 Uw Huis, uw toekomst

Zo lang mogelijk in je eigen woning blijven wonen

Dit project komt voort uit de regionale bestuurlijke overeenkomsten van Utrecht West en Eemland maar is provinciebreed opgepakt. De behoefte aan geschikte woningen en zorgwoningen, zoals

⁹ Netwerkorganisatie Utrecht Zorg voor Ouderen

opgenomen in de bestuurlijke overeenkomsten, is niet alleen realiseerbaar in de (sociale) huursector maar vraagt ook aandacht voor de koopsector.

Doel van het project:

Ouderen in koopwoningen stimuleren tijdig maatregelen te nemen zodat ze langer prettig kunnen blijven wonen in hun eigen woning.

Resultaat:

- In vier verschillende gemeenten in de provincie Utrecht zijn pilotprojecten uitgevoerd om ouderen te bewegen tijdig aanpassingen te verrichten in hun koopwoning. De resultaten van de pilots worden verwerkt in concrete producten die aan de overige gemeenten ter beschikking worden gesteld.

Tussenresultaat:

- De eerste vier pilotgemeenten hebben een jaar ervaring opgedaan in het benaderen van de doelgroep. Dit betreft de gemeenten: Maarssen, Woudenberg, Utrechtse Heuvelrug en Utrecht (Lunetten en binnenstad).
- Er is een woningtest beschikbaar waarmee senioren hun woning kunnen beoordelen op geschiktheid. Deze woningtest bevat ook een prijsindicatie van de te nemen maatregelen.
- De ervaringen van het eerste jaar zijn geëvalueerd en leveren bruikbare tips en verbeterpunten op. Uit de evaluatie blijkt dat een kwart van de ouderen is gaan nadenken over hun toekomstige woonsituatie. Hoeveel mensen daadwerkelijk al maatregelen hebben genomen, is alleen meetbaar als een gemeente subsidie heeft gegeven. Dat heeft gemeente Utrecht gedaan. Een kleine stimuleringspremie lijkt goede resultaten te geven.
- Communicatie met de doelgroep blijkt een kritische succesfactor in dit project te zijn. De doelgroep laat zich niet makkelijk aanspreken op het ouder worden. De ervaring leert dat het zinvol is een onderscheid te maken tussen de jongere, vitalere senioren (60-75 jaar) en oudere (75+) senioren en de boodschap daarop aan te passen.
- Omdat veel ouderen ook overwegen te verhuizen naar een geschiktere woning en er weinig bekend is over de toegankelijkheid van de koopsector, is in Woerden een proef gehouden om meer inzicht te verkrijgen in de aanpasbaarheid van koopwoningen. De proef heeft een methodiek opgeleverd om meer informatie te verzamelen over de toegankelijkheid en aanpasbaarheid van koopwoningen.

Conclusie:

- Voortgang verloopt volgens planning.
- In aanvulling op de projectdoelstellingen is met succes een aanverwante proef uitgevoerd.

Vooruitblik:

- In oktober 2010 wordt een conferentie georganiseerd waarin de ervaringen en leerpunten uit het eerste jaar worden gepresenteerd aan de overige gemeenten. Gemeenten die geïnteresseerd zijn in het opzetten van een soortgelijk project, worden hierin begeleid.
- De ervaringen uit de pilots worden verwerkt in een draaiboek dat beschikbaar wordt gesteld aan geïnteresseerde gemeenten.
- De woningtest wordt aangepast om beter aan te sluiten bij de verschillen in belevingswereld van de meer vitale senioren en de minder vitale senioren.
- Er vindt afstemming en kennisuitwisseling plaats met de andere provincies die ook op dit terrein actief zijn.

Spoor 3: Kennisdeling

3.1 Project Monitor Wel Thuis!

Doel:

- Jaarlijkse meting van de voortgang in de realisatie van de programmadoelstellingen
- Per gemeente vaststellen waar eventuele extra aandacht vereist is en welke ondersteuning vanuit het programma gewenst is.
- Gemeenten inzicht bieden in de lokale situatie op het gebied van wonen, welzijn, zorg

Resultaat:

- Een systeem dat actuele en betrouwbare informatie biedt over de voortgang in de realisatie van voldoende woningen met welzijn en zorg in de provincie Utrecht. Per gemeente zijn de volgende gegevens in kaart gebracht:
  - demografische ontwikkelingen;
  - opgave naar woonzorgvormen voor de doelgroepen: ouderen; mensen met lichamelijk en/of verstandelijke beperkingen; mensen met psychische problemen;
  - Vraag, aanbod en plannen m.b.t. huur en koopwoningen (1/2, 3 en 4 sterrenwoningen) en intramuraal (beschermd) wonen;
  - Zorg en welzijnsvoorzieningen, woonservicezones en nieuwbouw in kaartbeeld.

Tussenresultaat:

- De ontwikkeling van de monitor Wel Thuis! is uitbesteed aan een extern onderzoeksbureau Companen. Eind oktober 2008 is de eerste monitorrapportage 2003-2007 opgeleverd, bestaande uit een algemene provinciale rapportage en een rapportage per afzonderlijke gemeente. Deze gegevens zijn beschikbaar gesteld aan iedere gemeente met het verzoek om ontbrekende informatie aan te vullen.
- Op basis van de aanvullende informatie van gemeenten en een update van de algemeen beschikbare bronnen is in juli 2009 de tweede monitor verschenen, met gegevens tot en met 2008
- In september 2010 is de derde monitorrapportage met de stand van zaken tot en met 2009 opgeleverd.
- Veel gemeenten beschouwen monitor Wel Thuis! als een nuttig instrument dat hen inzicht geeft in de feitelijke situatie op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Voor een aantal gemeenten blijkt het echter niet eenvoudig te zijn om de ontbrekende of aanvullende informatie aan te leveren. Zij kunnen het onderzoeksbureau inschakelen voor ondersteuning.
- Op basis van de rapportages voeren de accountmanagers Wel Thuis! met gemeenten gesprekken over de uitkomsten, eventuele blinde vlekken, knelpunten en ondersteuning.

Conclusie:

- Voortgang verloopt volgens planning.
- De monitor Wel Thuis! is ontwikkeld en wordt jaarlijks geactualiseerd

Vooruitblik:

- In november ontvangen alle gemeenten de geactualiseerde versie van de provinciale rapportage en hun eigen gemeentelijke rapportage.
- Waar mogelijk wordt de ontbrekende informatie verder aangevuld
- In het najaar 2011 is de vierde en laatste versie van de monitor gepland. Deze versie zal dienen als basis voor de eindevaluatie van het programma.

3.2 Project Informatie-uitwisseling

Doel:

- Stimuleren van het vliegwieleffect door goede initiatieven en waardevolle ervaringen ter beschikking te stellen aan partijen
- Partijen voorzien van actuele, relevante en toegankelijke informatie op maat

Resultaat:

- De Kennisbank wordt voortgezet en 4 keer per jaar geactualiseerd;
- Jaarlijks vindt er tenminste één thema- of werkbijeenkomst plaats

Tussenresultaten:

- *Kennisbank Wel Thuis!* - Kennisbank Wel Thuis! is in 2004 opgezet met het doel een databank te realiseren waarin goede voorbeeldprojecten staan van woonservicezones, welzijnsinitiatieven, kleinschalig wonen, domotica-initiatieven en vele andere woon-welzijnzorgprojecten in de provincie Utrecht. De uitvoer van de kennisbank is in handen van Alleato. Per juni 2009 staan 186 projecten vermeld op de Kennisbank. Sinds de overgang naar de nieuwe provinciale website in juni 2010 is het helaas niet meer mogelijk het aantal bezoekers te registreren.
- *Conferentie Wel Thuis!* - In februari 2009 heeft het programma een grote strategieconferentie Wel Thuis! georganiseerd met de titel: "Wonen, welzijn en zorg in crisistijd: kansen blijven benutten op lokaal niveau". Het doel van de conferentie was partijen te stimuleren om ondanks de huidige problemen voldoende woningen met welzijn en zorg te realiseren. Het aantal aanmeldingen (393) voor deze conferentie was groter dan het aantal beschikbare plaatsen; 210 bestuurders en beleidsverantwoordelijken hebben uiteindelijk deelgenomen. Van de conferentie is een videoverslag gemaakt. De deelnemers die na afloop een evaluatieformulier hebben ingevuld, beoordeelden de conferentie als goed tot zeer goed.
- *Digitale Nieuwsbrieven* – In de periode augustus 2009 toe en met september 2010 heeft het programma Wel Thuis! 5 digitale nieuwsbrieven uitgebracht.
- *Publicatie mantelzorgwoningen* - In januari 2010 is het boekje "Mantelzorgwoningen mogelijk maken, een praktisch handleiding" uitgebracht. Het boekje is geschreven voor gemeenten die te maken krijgen met aanvragen voor het plaatsen van mantelzorgwoningen. Beschreven is hoe een gemeente procedures kan vergemakkelijken. Ook kan het dienen als inspiratiebron tot het formuleren van een helder beleid tot het plaatsen van (mantel)zorgwoningen. Het boekje is verspreid onder alle gemeenten. In de nieuwsbrief van Wel Thuis! en in de nieuwsbrief van het kenniscentrum Aedes Actiz is er aandacht aan besteed. Ook de accountmanagers van Wel Thuis! en het aanjaagteam Woningbouw brengen dit thema actief onder de aandacht tijdens hun gesprekken met gemeenten. Dit heeft er toe geleid dat de gemeente Soest ondersteuning (inhuur externe adviseur) heeft gekregen om haar mantelzorgbeleid verder uit te werken.

Conclusie:

- Voortgang verloopt volgens planning
- De Kennisbank wordt vier keer per jaar geactualiseerd
- Diverse publicaties, waaronder de digitale nieuwsbrief, zijn gerealiseerd. Conferentie heeft plaatsgevonden

Vooruitblik:

- De Kennisbank Wel Thuis! en de digitale nieuwsbrieven worden voortgezet.
- Het programma Wel Thuis wordt afgerond en geëvalueerd.
- In het najaar van 2011 vindt er een afrondende conferentie plaats waarin de ervaringen en resultaten van de afgelopen 4 jaar worden gepresenteerd.

Deel 3: Financiële verantwoording

Het budget van het programma Wel Thuis! 2 bedraagt € 10.483.000. Van dat bedrag is € 4.576.000 gereserveerd voor het jaar 2010. Van dat bedrag is inmiddels € 3.500.000 besteed of verplicht (peildatum 4 oktober 2010).

Het resterende bedrag zal dit jaar benut worden, met uitzondering van de volgende drie projecten:

Project	Gereserveerd voor 2010	Naar verwachting besteed in 2010	Afwijking	Toelichting afwijking
Ondersteunen gemeenten	€ 755.000	€ 500.000	€ 255.000	Tengevolge van de provinciale verkiezingen zijn een aantal ondersteuningstrajecten vertraagd dan wel gestagneerd. Daarnaast liepen er nog trajecten die gefinancierd zijn met geld uit Wel Thuis!1
Toekomst Thuis	€ 454.000	€ 350.000	€ 104.000	De opschaling van zorg op afstand begint op gang te komen. Om die reden is de focus verlegd naar het stimuleren van projecten waarin dienstverlening op afstand ontwikkeld wordt. De afgelopen periode is vooral geïnvesteerd in het ontwikkelen van netwerken als basis voor het opzetten van pilots o.g.v. dienstverlening op afstand. Hierdoor zal vermoedelijk het gehele budget voor deze periode niet aangesproken worden.
Zorgeloos Wonen	€ 766.000	€ 49.000	€ 717.000	Met de gemeente Zeist is afgesproken dat de tweede termijn (€ 717.000) uitgekeerd wordt eind 2011 en niet in 2010.

Volgende voortgangsrapportage

De volgende voortgangsrapportage verschijnt in november 2011.

Bijlage 1: Overzichten projecten Wel Thuis per gemeente

